

VILNIAUS R. BEZDONIŲ „SAULĖTEKIO“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS KRIZIŲ VALDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Krizių valdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja krizių valdymą Vilniaus r. Bezdonių „Saulėtekio“ pagrindinėje mokykloje (toliau – Mokykla), krizių valdymo grupės narių funkcijas (krizių atvejais), darbo organizavimą bei institucijų bendradarbiavimą.

2. Krizių valdymo tikslas:

2.1. užtikrinti, kad krizės įveikimo metu ugdymo procesas Mokykloje vyktų įprasta tvarka arba kuo greičiau prie jos grįžtų;

2.2. užtikrinti krizės paveiktiems bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą.

3. Krizių valdymo Mokykloje koordinatoriai, organizatoriai ir vykdytojai yra Mokyklos krizių valdymo komanda, vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), kitos švietimo ir sveikatos sistemos įstaigos.

4. Vartojamos sąvokos:

4.1. **Krizė Mokykloje** – netikėtas ir / ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę Mokyklos bendruomenės dalį. Krizinių situacijų pavyzdžiai: mokinio ar bendruomenės nario savižudybė, kita komplikauta netektis: bendruomenės nario mirtis dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, nelaimingas atsitikimas, susijęs su mirties grėsme mokykloje, susišaudymas mokykloje, gaisras mokykloje, įkaitų paėmimas, bendruomenės nario dingimas ir kt.;

4.2. **Krizinė situacija** – situacija, kurią lydi didelis nerimas, įtampa, grėsmė, nesaugumas, pavojus, pasimetimas ir kt.;

4.3. **Krizių valdymas Mokykloje** – veiksmai, kuriuos atlieka Mokyklos administracija, krizių valdymo komanda, VGK siekdama įveikti krizės sukeltas problemas ir teikti bendruomenei veiksmingą pagalbą. Krizių valdymas apima pagalbos organizavimą, Mokyklos bendruomenės (įskaitant tėvus, globėjus, rūpintojus) bei kitų institucijų informavimą, bendravimą su žiniasklaida, pasirūpinimą Mokyklos bendruomenės narių saugumu ir pan.;

4.4. **Krizių valdymo Mokykloje komanda (Mokyklos komanda)** – Mokykloje nuolat veikianti krizių valdymą vykdanči komanda, kurią sudaro administracijos, švietimo pagalbos specialistų, mokytojų atstovai, turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų;

4.5. **Savižudybės grėsmė** – situacija, kai yra identifikuojamas asmuo, turintis ketinimų nusižudyti;

4.6. **Savižudybės krizės prevencija** – veiksmai, kuriuos atlieka Mokyklos administracija, psichologas ir socialinis pedagogas, pasitelkdamas kitus narius ir kitų institucijų specialistus siekiant suteikti reikiamą pagalbą ir užkirsti kelią asmens savižudybei.

5. Krizių valdymas Mokykloje organizuojamas vadovaujantis rekomendacijomis dėl krizių valdymo mokyklose, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-229 „Dėl rekomendacijų dėl krizių valdymo mokyklose patvirtinimo“.

II SKYRIUS KRIZIŲ VALDYMO ORGANIZAVIMAS

6. Krizių valdymą Mokykloje organizuoja Mokyklos krizių valdymo komanda (toliau –

Mokyklos komanda). Mokyklos komandą sudaro: direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, ūkvedys, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas (VSB mobilios komandos koordinatorius), pagalbos mokiniui specialistai (socialinis pedagogas, psichologas), turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų, tai yra komunikacijos, bendradarbiavimo, komandinio darbo, konfliktų sprendimo įgūdžių. Mokyklos komanda veikia kartu su VGK.

7. Mokyklos komandos paskirtis – įvykus krizei Mokykloje (toliau – Krizė) atkurti įprastą Mokyklos bendruomenės veiklą, užtikrinti Krizės paveiktiems Mokyklos bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą ir informuoti apie įvykį.

8. Įvykus Krizei Mokyklos komanda veikia pagal Krizių valdymo veiksmų planą.

9. Mokyklos komandos vadovas yra Mokyklos direktorius:

9.1. koordinuoja Krizių valdymo veiksmų plano (Priedas 1) rengimą;

9.2. sukviečia bendrą Mokyklos darbuotojų susirinkimą;

9.3. palaiko ryšį su Mokyklos steigėju, informuoja apie įvykį;

9.4. kontroliuoja faktų sklaidą;

9.5. įvertina Krizių valdymo veiksmus.

10. Mokyklos komandos vadovo pavaduotojas yra direktoriaus pavaduotojas ugdymui:

10.1. susisiekiama su nukentėjusio asmens artimaisiais ir (ar) policija, patikslina Krizės faktus (kas, kur ir kada įvyko) ir informaciją, kuri galėtų būti pateikta Mokyklos bendruomenei;

10.2. skubiai sušaukia Mokyklos komandos ir / ar VGK posėdį;

10.3. sukviečia bendrą Mokyklos darbuotojų susirinkimą ir pateikia informaciją apie įvykį;

10.4. įpareigoja mokytojus kuo greičiau ir vienu metu (klasėse, o ne bendrame susirinkime, pirmos pamokos pradžioje, jei įvykis įvyko iš vakaro) informuoti apie krizinį įvykį visus Mokykloje besimokančius mokinius;

10.5. prireikus apie situaciją informuoja SKPC, teritorinę policijos įstaigą, vaiko teisių apsaugos tarnybą;

10.6. informuoja nukentėjusio(-ių) šeimos narius (jei įvykis įvyko Mokykloje);

10.7. pasirūpina, kad visiems Mokyklos bendruomenės nariams būtų prieinama informacija apie psichologinės pagalbos galimybes;

10.8. mokinio ar kito bendruomenės nario mirties atveju pasirūpina, kad jo vardas, pavardė būtų pašalinami iš sąrašų, registru, kompiuterių, pasirūpinama mirusiojo daiktais;

10.9. rūpinasi, kad Mokyklos komandos nariai ir kiti Mokyklos darbuotojai įgytų krizės valdymo kompetencijų ir tobulintų kvalifikaciją šioje srityje;

10.10. pavaduoja Mokyklos komandos vadovą, jei jis būtų išvykęs ar dėl kitokių priežasčių negalėtų prisiimti šio vaidmens;

10.11. užtikrina, kad, nesant kurio nors Mokyklos komandos nario, jo funkcijoms Krizės valdyme atlikti būtų paskirtas kitas Mokyklos darbuotojas;

11. Mokyklos psichologas yra atsakingas už psichologinės pagalbos teikimą:

11.1. įvykus Krizei, vertina situaciją Mokykloje (labiausiai įvykio paveiktus asmenis, bendrą Mokyklos mikroklimatą, psichologinės pagalbos teikimą ir pan.);

11.2. bendradarbiaudamas su Vilniaus rajono PPT organizuoja psichologinės pagalbos teikimą;

11.3. rūpinasi tęstine pagalba labiausiai paveiktiems bendruomenės nariams (pvz., nukreipia psichikos sveikatos specialistams);

11.4. padeda traumą išgyvenusiems sugrįžti į Mokyklą;

11.5. po Krizės vertina intervencijos veiksmų efektyvumą;

11.6. renka ir sistemina informaciją apie vietos psichologinės ir emocinės paramos galimybes.

12. Mokyklos socialinis pedagogas yra atsakingas už komunikaciją:

12.1. reguliariai atnaujina Mokyklos komandos narių, psichologinės pagalbos teikėjo kontaktus ir užtikrina jų prieinamumą Mokyklos komandos nariams bei Mokyklos bendruomenei;

12.2. parengia informaciją apie Krizę, kuri bus skirta Mokyklos bendruomenei, prireikus ir žiniasklaidai, bei pateikia šią informaciją Mokyklos komandos vadovui;

12.3. konsultuoja Mokyklos darbuotojus, kaip informuoti apie Krizę mokinius ir žiniasklaidą;

- 12.4. paruošia informaciją apie Krizę ir praneša mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams);
- 12.5. vertina bendravimo su žiniasklaida efektyvumą;
- 12.6. esant būtinybei užmezga ryšius su įvairiomis organizacijomis, galinčiomis padėti mokyklai Krizės atveju (sveikatos priežiūros įstaigos, pedagoginės psichologinės tarnybos krizių valdymo komanda ir kt.).
13. Ūkvedys yra atsakingas už saugumo priemonių organizavimą:
  - 13.1. esant Krizei, susijusiai su realia ar suvokiama grėsme Mokyklos bendruomenės narių civiliniam saugumui, nedelsiant imasi priemonių ir informuoja Mokyklos komandos vadovą, prireikus iškviečia policiją ir (ar) priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (bendrosios pagalbos telefonu 112);
  - 13.2. po krizės įvertina saugumo priemonių efektyvumą.
14. Visuomenės sveikatos specialistas (VSB mobilios komandos koordinatorius) yra atsakingas už pirmosios medicininės pagalbos organizavimą:
  - 14.1. esant realiai ar suvokiamai grėsmei Mokyklos bendruomenės narių sveikatai ir (ar) gyvybei, nedelsiant nustato sužeistus Mokyklos bendruomenės narius, inicijuoja pirmosios medicininės pagalbos teikimą ir informuoja Mokyklos komandos vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia greitąją medicinos pagalbą (bendrosios pagalbos telefonu 112);
  - 14.2. po krizės vertina pirmosios pagalbos organizavimo efektyvumą.
15. Klasių vadovai ir mokytojai Krizės Mokykloje metu:
  - 15.1. rengia pokalbius klasėse;
  - 15.2. neleidžia skliti gandams;
  - 15.3. atsako į mokinių klausimus;
  - 15.4. sudaro galimybę mokiniams išsakyti emocijas;
  - 15.5. identifikuoja mokinius, kuriems reikia pagalbos;
  - 15.6. palaiko ryšius su tėvais (globėjais, rūpintojais);
  - 15.7. suteikia informaciją, kur ir kaip mokiniai bei tėvai (globėjai, rūpintojai) gali gauti pagalbą.

III SKYRIUS

PRELIMINARUS VEIKSMŲ PLANAS, ĮVYKUS KRIZEI

16. Nedelsiant po įvykio sukviesti Mokyklos komandą. Mokyklos komanda kartu su V GK pirmo posėdžio metu aptaria šiuos klausimus (priklausomai nuo konkrečios Krizės situacijos posėdžio darbotvarkė gali būti papildyta įtraukiant kitus aktualius klausimus arba sutrumpinta, jei kai kurie klausimai neaktualūs konkrečios Krizės situacijoje):
  - 16.1. prisimena kiekvieno komandos nario funkcijas ir atsakomybę;
    - 16.1.1. įvertina Krizės paveiktų asmenų grupes (kurie Mokyklos bendruomenės nariai gali būti labiausiai paveikti);
    - 16.1.2. įvertina turimus psichologinės pagalbos Mokykloje resursus, jei jų nepakanka, kreipiamasi į Vilniaus rajono PPT ir informuoja VRSA Švietimo skyrių;
    - 16.1.3. sutaria, kokia informacija apie Krizę ir jos valdymo veiksmus bus pateikiama atskiroms Mokyklos bendruomenės grupėms (mokiniams, tėvams (globėjams, rūpintojams), Mokyklos darbuotojams, žiniasklaidai). Taip pat sutaria, kas, kada ir kokia forma pateiks parengtą informacinį tekstą;
    - 16.1.4. esant būtinybei sprendžia apie papildomų civilinės saugos ir (ar) greitosios medicinos pagalbos priemonių reikalingumą (policijos ir (ar) priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, greitosios medicinos pagalbos iškvietimą (bendrosios pagalbos telefonu 112));
    - 16.1.5. svarsto būtinybę informuoti apie Krizę kitas įstaigas ar institucijas (pvz., Vaiko teisių apsaugos skyrių, kitas mokyklas, kurias gali paveikti krizė ar kt.) ir bendradarbiauti su jomis organizuojant ar vykdant Krizės valdymo veiksmus;
    - 16.1.6. mirties atveju aptaria dalyvavimą laidotuvėse (visi Mokyklos bendruomenės nariai turi būti informuoti apie laidotuvių laiką ir vietą (laidotuvėse dalyvauja tik norintys Mokyklos bendruomenės nariai);

- 16.1.7. numato kito Mokyklos komandos posėdžio vietą ir laiką;
- 16.1.8. ne vėliau kaip per 2 valandas nuo Krizės identifikavimo pateikia Pagalbos teikimo vaikui esant savižudybės Krizės grėsmei eigos lapą (2 priedas) VRSA Švietimo skyriui.
- 17. Ne vėliau kaip kitą dieną Mokyklos komandos nariai:
  - 17.1. organizuoja tolesnį pagalbos teikimą Mokyklos bendruomenės nariams;
  - 17.2. vykdo šviečiamąją veiklą, slopina gandus;
  - 17.3. aptaria tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimą ir prevencinio švietimo klausimus;
  - 17.4. dienos pabaigoje aptaria pagrindinius įvykius, numato tolesnius veiksmus.
- 18. Vėlesnėmis pirmosios savaitės dienomis:
  - 18.1. organizuoja trumpus esamos situacijos aptarimus;
  - 18.2. tęsia numatytų pagalbos priemonių įgyvendinimą.
- 19. Mokyklos komandai nusprendus, kad situacija normalizavosi, veikla nutraukiama ir pildoma Krizės valdymo ataskaita (3 priedas).
- 20. Mokyklos komanda, įgyvendinusi Krizės valdymo veiksmų plane numatytus veiksmus, įvertina Krizės valdymo Mokykloje veiksmų sėkmingumą ir priima reikiamus sprendimus bei koreguoja Krizės valdymo veiksmų planą.

IV SKYRIUS SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS PREVENCIJA

- 21. Bet kuris Mokyklos darbuotojas, sužinojęs apie mokinio ar kito bendruomenės nario ketinimą nusižudyti ar mintis apie savižudybę, turi informuoti Mokyklos psichologą, jo nesant socialinį pedagogą ar administraciją.
  - 22. Mokyklos komandos vadovas įvertina situaciją ir organizuoja tolesnę pagalbą, veiksmus suderindamas su VGK pirmininku. Kai mokinys ketina nusižudyti, nedelsiant informuojami jo tėvai (globėjai, rūpintojai) ir tolesnis pagalbos teikimas derinamas su jais, o prireikus su Vaiko teisių apsaugos skyriumi vaiko saugumui užtikrinti. Apie pagalbos teikimą kiekvienu savižudybės grėsmės atveju yra pildomas Pagalbos teikimo vaikui esant savižudybės Krizės grėsmei eigos lapas (2 priedas).
  - 23. Tęstinę pagalbą esant savižudybės Krizei teikia psichikos sveikatos specialistai.
  - 24. Apie kitų Mokyklos bendruomenės narių informavimą po mokinio savižudybės Krizės ir jų įtraukimą į pagalbos procesą sprendžia Mokyklos komanda kartu su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais).
  - 25. Mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) atsisakius pagalbos mokiniui, esančiam savižudybės Krizėje, Mokyklos komanda apie tokį atvejį informuoja Vaiko teisių apsaugos skyrių.
-

KRIZĖS VALDYMO VEIKSMŲ PLANAS

Eil. Nr.	Veiksmai	Atsakingas
1.	Įvykus Krizei sušaukti ir informuoti Mokyklos komandą (pagal poreikį SKPC ir policiją).	Direktorius ar direktoriaus pavaduotojas ugdymui
2.	Nustatyti Krizės faktus: Kas atsitiko? Kur / kada tai atsitiko? Kokie žmonės dalyvavo kriziniuose įvykiuose? Kaip šie žmonės buvo paveikti? Kas sukėlė Krizę? Kokia prognozė apie nukentėjusių būklę?	Mokyklos komanda
3.	Priminti / koreguoti Mokyklos komandos narių funkcijas.	Direktorius ar direktoriaus pavaduotojas ugdymui
4.	Pasiruošti Krizės valdymui: Numatyti, kaip apie Krizę bei jos valdymo veiksmus bus informuojami: Mokyklos darbuotojai; Mokiniai; Tėvai (globėjai, rūpintojai); Žiniasklaida ir visuomenė.	Mokyklos komanda
5.	Apsispręsti dėl informacijos pateikimo būdo: Rašytiniai pranešimai; Susirinkimai; Skambučiai telefonu; Pranešimai pamokų metu.	Mokyklos komanda
6.	Nustatyti Krizės padarinių laipsnį: Kiek žmonių paveikė ši Krizė? Ar Mokykla yra pajėgi įveikti Krizę savo resursais, ar reikalinga pagalba iš šalies?	Mokyklos komanda
7.	Numatyti, kaip Mokyklos komandos nariai Krizės metu palaikys ryšį tarpusavyje.	Socialinis pedagogas
8.	Numatyti vietas, kur gali vykti Krizių intervencijos veiksmai.	Ūkvedys
9.	Informuoti mokyklos steigėją.	Direktorius
10.	Sukviesti bendrą Mokyklos darbuotojų susirinkimą ir pateikti informaciją apie įvykį.	Direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui
11.	Kuo greičiau ir vienu metu (klasėse, o ne bendrame susirinkime, pirmos pamokos pradžioje, jei įvykis įvyko iš vakaro) informuoti apie Krizinį įvykį visus toje Mokykloje besimokančius mokinius.	Mokytojai, klasių vadovai
12.	Susisiekti ir palaikyti ryšį su nukentėjusių šeimomis.	Socialinis pedagogas
13.	Organizuoti tolesnį pagalbos teikimą mokyklos bendruomenės nariams.	Mokyklos komanda
14.	Pasirūpinti, kad būtų prieinama informacija apie	Psichologas

	emocinės psichologinės pagalbos galimybes.	
15.	Kiekvienos dienos pabaigoje aptarti intervencijos (pagalbos) procesą: Sudaryti galimybę Krizės valdymo nariams pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais, sunkumais; Numatyti tolesnius Krizių valdymo veiksmus.	Mokyklos komanda
16.	Numatyti rytinius Krizių valdymo pasitarimus.	Mokyklos komanda
17.	Po Krizės aptarti visą Krizių valdymo procesą ir jį įvertinti.	Mokyklos komanda

**PAGALBOS TEIKIMO VAIKUI ESANT SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS GRĖSMEI EIGOS
LAPAS**

Įvykio pobūdis / aprašymas:

Kas informavo:

Kada:

Data, laikas	Specialistas	Veiksmai

KRIZĖS VALDYMO ATASKAITA

Ugdymo įstaiga:.....
Traumuojantis įvykis: data, įvykio pobūdis .....
Informacijos apie įvykį šaltinis (kas informavo apie įvykį?) .....
Kada ir kokias įstaigas Mokykla informavo apie įvykį:.....
Pagalbos teikėjai:.....
Aktyvios pagalbos teikimo pradžia: .....
Aktyvios pagalbos teikimo pabaiga: .....

Pagalbos priemonės / veiksmai bendruomenei:	Aprašymas
Informacijos apie įvykį tikslinimas, pranešimų rengimas ir platinimas, situacijos Mokykloje įvertinimas, pirminis pagalbos gavėjų ir teikėjų nustatymas, nuolatinis situacijos stebėjimas, pagalbos priemonių tikslinimas	
Mokiniam (nurodyti pagalbos formą - individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Tėvams (globėjams, rūpintojams) (nurodyti pagalbos formą - individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Mokyklos darbuotojams (nurodyti pagalbos formą - individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Sunkumai teikiant pagalbą	

Rekomendacijos dėl galimų prevencijos priemonių įgyvendinimo siekiant spręsti pastebėtas rizikas pagalbos teikimo metu:.....

Mokyklos komandos vadovas

(parašas)

(vardas, pavardė)